

Eleve tudatában volt a szerző annak, hogy az ifjúság lelkületének nem abszolút képét fogja megismerhetni, hanem csupán tipikus vonásokat a jövő vágyait, elképzeléseiket illetőleg, azonban a kapott feleletek alapján épen a nagy számoknak aránylag pontos törvényeinél fogva megközelítő tájékoztatást nyer a tényleges helyzetről. A válaszlandó pályák között legnagyobb %-ban szerepel a szellemi és ipari pálya. Mellettük már kisebb arányban a kereskedői, mezőgazdasági és egyéb. (Érdekes megjegyezni, hogy összesen 208 féle pályát említettek meg.) Viszont a növendékek jelentős hányada adott feltételes, alternatív, tájékoztatlan, sőt komolytalan feleletet. A választott pályák megokolása azonban azt mutatja, hogy az ifjúság igen érzi a pályaválasztási szaktanács és felvilágosítás hiányát. A feleletek jórésze ugyan azzal okolja meg választását, hogy hajlama van hozzá, viszont sokan szülői hatásra, példára, környezetre, anyagi előnyre, elhelyezkedésre hivatkoznak. Magasabb indokok, transzcendens szempontok, szociális érzület, nemzeti vagy emberbaráti indítékok már csak kisebb mértékben olvashatók az indokolásaikban.

Noszlopi a kapott feleletekből megkísérli összeállítani az ifjúság karakterológiai képét, főleg pedig a fiúk és lányok lelki berendezkedettségének és problémaszemléletének különbségeit. A pályalelektannak megállapítása az első kérdésre az, hogy ifjúságunknak egyéni és társadalmi szempontból még nagy szüksége lenne hivatásetikai nevelésre, mely a *hajlam, tehetség és anyagi követelmények* helyes egyensúlyára hívna fel a figyelmüket. A másik kérdésre vonatkozólag pedig arra az érdekes megállapításra jut a szerző, hogy a leányok pályaválasztásának indokolásai szűkreszabottabbak ugyan, mint a fiúké, de realisabbak. Viszont aggasztó, hogy a leányok nagy hányada kizárólag a pénzszerezés szempontjaira hivatkozik. Egyben azonban biztató az a tény, hogy sok válaszból kiesendül a vágy a szakhivatás mellett a *feleség*, az *anya* hivatására való felkészülés iránt is.

A helyesen felismert életpálya csak úgy válhat erkölcsi örömben gazdag hivatássá, ha az ifjú legsajátosabb hajlamainak megfelel. Ennek az élethivatásnak megtalálásához pedig csak úgy segíthetjük el az ifjúságot, ha tájékoztatjuk a számbajöhető összes pályákról, ha ráneveljük őket arra, hogy intelligenciái, érzéklési, ügyességi és munkapróbák által kipuhított képességeiket pályaválasztásukkor igyekezzenek *egyéni* vágyaikkal és a *társadalom* igényeivel összhangba hozni.

Régóta vajúdó kérdést vet fel értékezésében Noszlopi. Kívánatos volna szerinte egy olyan elvi alapon mozgó pályalelektannak gyakorlati feldolgozása, mely az idevonatkozó kísérletek, megfigyelések tanulságait összefoglalva hasznos tanácsadója lehetne a szülőknek és a pályaválasztás küszöbén álló ifjúságnak.

Visy József dr.

Dr. Székely László: Amiről eddig alig volt szó. (Korda R. T. Budapest. é. n. (1940) 52 old.)

A történeti fejlődés iránya és tartalma azokban a jelenségekben vagy alkotásokban észlelhető leginkább, melyek kultúrát termelnek s így egy nemzet szellemi, erkölcsi életét gazdagítják és nemesítik. Ez a fejlődés azonban csak az *eszmék* ihletéséből fakadhat. A történetbölcselet megállapítása sze-

rint a nyugati népek művelődését két ilyen *eszméadramlat* termékenyítette meg, melyeknek hatása épen a mélyebben látók előtt még ma is eleven inspirációkban nyilvánul meg. Ezek: az antikvitás szellemi öröksége és a keresztény műveltség. Az előbbi a maga gyümölcseit a humanizmusban termeli; abban a humanizmusban, amelynek célja a természetes emberi képességek harmonikus kifejlesztésében áll, értékeszménye pedig az emberben rejlő formaérzék, arányosság és mérséklet testi-szellemi vonatkozásainak kiegyensúlyozásában ölt testet.

Az embereszménynek ezt az első jelentkezési formáját emelte a kereszténység természetfeletti magafilatokba. Gondoljunk csak szt. Ágoston nagy-szabású történeti alapvetésére (*De civitate Dei*), melyet tűzozslopként állított minden emberi törekvés elé. A kereszténység-termelte lélekkultúrának elvi szempontjait vázolja és foglalja le mint életformáló energiát. Bossuet örökbecsű közösségi lelkiismeretvizsgálata: Elmélkedés a történelemlről. Ez utóbbi gondolatoknak szenteli kutatását Székely László. Fejtegetéseit három vezető gondolat köré csoportosítja.

1. Az egyház szerepe a magyar történelemben. Azt a tanulságot keresi, amiről eddig — bizony — alig volt szó: Mit jelentett a katolikum hatóereje a magyar történelem folyamán a nemzetnek. Ifjúsági irodalmukban ilyen értelmű, vallásapológiai célzatú mű — tudtunkkal nem volt. (Walter J.; *Egyház és kultúra* c. műve nem a magyar, hanem a világtörténeti vonatkozásokat kíséri végig, Tóth T., *Vallásos ifjúja* pedig inkább természettudományi érveléssel készült — feltétlenül a közelmúltnak technikai-naturalista-materiális vallási nehézségei ellen.)

Székely a magyar történelem fordulóit tartja szem előtt. Mérlegre teszi Szt. Istvánnak alkotását: a kereszténység befogadása által a Nyugat felé fordulásának kifejezését. Hiszen az első felszántott magyar földön hamarosan felismerhető volt a keresztény papoknak és szerzeteseknek lábnyoma. A művelt, emberi élet kialakulásához a keresztény ihletésű Szt. László és Nagy Lajos járult hozzá. A kereszténység belső mivoltának magyar részről való teljes átélését igazolja az a nemes hivatás-vállalás, amit népünk, mint a kereszténység védőpajzsa magáénak vallott a Hunyadiak és a Zrinyiek hősi erőfeszítésében. Termékeny szempontokkal vonultatja fel az olvasó előtt Rákóczi, Széchenyi és a többi nemzeti hős életprogramját és katolikus öntudatból táplálkozó meggyőződéses odaadását a nemzeti ügy maradéktalan, sőt áldozatos szolgálatában.

2. A magyar kultúra és az Egyház c. fejezete — igen vázlatos rövidséggel — vizsgálja azt a gazdasági, civilizációs és szellemi kultúrtevékenységét, amelyet az Egyház sajátos hivatásaként végzett a magyar ugaron. Kezdve az Árpádok által betelepített szerzeteseken. Hiszen kétségtelen, hogy a földművelés és ipar megindulása a kolostorok munkásságának köszönhető. De az Egyház volt a magyarság nevelője, a közösségi életnek és társadalmi rendnek nemcsak megtartásában, hanem mindezen életvonalakhoz való emberi tartalommal való kiteljesítésében. A tisztességes, megbízható, önfeláldozó kötelességteljesítés a keresztény etikából szívta tápláló erejét és a keresztény erkölcsfelfogásban találta meg legnemesebb jutalmát.

3. Ez a meggondolás már átvezet bennünket a könyv harmadik prob-

lémakörére: A kereszténység mint nemzetfenntartó tényező. Az örök értékek belső természetéből folyó érveléssel mutat rá a szerző az Egyház tántoríthatatlanul őrtálló gondosságára a magyar életerő felfokozása érdekében. A házasság és családi élet szentségének szilárd és fenkölt értelmezése által avatta az Egyház ezt az intézményt az emberi életnek meghitt, tiszta forrásává és a nemzet fenntartó pillérévé. A szerző érdeme, hogy mindezen vizsgálódásnak során szem előtt tartja a tárgyilagos történeti oknyomozás parancsát, bár idevonatkozó fejtegetései — valószínűleg kiadói korlátozások miatt — szinte adatszerű rövidséggel szólnak. Épen ezért a továbbérdeklődők figyelmét felhívjuk Prohászka Ottokárnak rokontartalmú cikkére. (Az Úr házáért Ö. M. XX. 311—316.), amelyben Prohászka mélyenjáró elvi és pedagógiai megokolással elmélkedik végig a nemzet és erkölcs kölcsönhatásában álló kérdéseket.

Nem lett volna érdeknélküli a történeti tanulságok iránt fogékony ifjúság számára rámutatni arra a tényre, hogy a magyar élet nagyfontosságú őrhelyein épen a legsúlyosabb időkben szerzetes papok állták a vártát, sőt vállalták a vértanúságot a nemzeti ügy szolgálatában (pl. szt. Gellért, Juliánusz, Kapisztrán szt. János, Tomori Pál, Fráter György, Pázmány Péter.)

A könyv elsődleges célja, hogy az ifjúság történeti tájékozódásának irányt szabjon. Az író olyan maradandó értékrendet jelöl meg tájékozódási sarkosíllagként, mely időálló szilárdságát világnézeti, politikai és társadalmi forrongások, hullámverések és partszakadások idején is bebizonyította. Fejtegetéseinek eleven tanulsága, hogy a divatos koráramlatok *igazi tartalmát* mindig a keresztény eszmevilág örökkéfnű tűzszlopa világította meg.

Visy József dr.

Matzkó Gyula: Vázlatok a fizikatanításhoz. Mit írjunk és rajzoljunk a fizikaórán? (A gyakorló Polgári Iskola Könyvtára, XII. kötet. Második, lényegesen módosított kiadás. Szeged, 1942. 14+12 lap.)

A szerző munkájával mintát ad arra, hogyan használja tanításában a táblát, és hogyan vezetteti a tanulók munkanaplóját.

A tábla használatát nem teszi öncéllá, hanem csak a tanítás kiegészítőjévé. A fizikatanítás legfőbb eszköze továbbra is a kísérlet és az élőszó marad, a rajz és az írás csak az áttekinthetést szolgálja.

A munkanapló vezetésével hármas célt ér el: 1. megrögzíti a tanítás gondolatmenetét, 2. megkönnyíti a tanulást és az ismétlést, 3. munkaközösségre neveli a tanulókat.

A rajz és vele kapcsolatos rövid szöveg áttekinthetővé teszi az óra lefolyását, a tanuló néhány pillanat alatt megéri a lényegét. A tankönyv már csak mint kiegészítő szerepel. Az ismétlést a vázlatok nagyon megkönnyítik, mert segítségükkel a tanuló nagyon gyorsan átvetheti az anyagot. A részletek ilyenkor természetesen már elesnek, de nem is fontosak. Fontos a lényeglátás, és ezt a vázlatok nagyon jól szolgálják.

A szerző útmutatójában a rajzoknak az órába való beiktatását és elkészítésének módját adja meg. Vázlataiban a főszerepet a rajz viszi, ezt kiegészíti egy-egy szó, szabály, összefüggés, számadatok. Több vázlatban kitöl-